

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

проф. Борис БУНЧУК

«12» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Сучасна українська мова

(синтаксис словосполучення і речення)»

обов'язкова

Освітньо-професійна програма **«Українська мова та література»**

Спеціальність **014 Середня освіта**

Галузь знань **01 Освіта**

Рівень вищої освіти **перший бакалаврський**

Філологічний факультет

Мова навчання

українська

Чернівці – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасна українська мова (синтаксис словосполучення і речення)» складена відповідно до вимог освітньо-професійної програми «Українська мова та література» першого рівня вищої освіти (спец. 014 «Середня освіта (Українська мова та література)», що її затвердила Вчена рада Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 6 від «29» червня 2023 р.).

Розробник: Кульбабська Олена Валентинівна – професор кафедри сучасної української мови, доктор філологічних наук, професор.

Викладач: Кульбабська Олена Валентинівна – професор кафедри сучасної української мови, доктор філологічних наук, професор.

Погоджено з гарантом ОП й затверджено
на засіданні кафедри сучасної української мови
Протокол № 1 від «09» серпня 2024 року.

Завідувач кафедри

Шабат-Савка С. Т.

Схвалено методичною радою філологічного факультету
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Голова методичної ради
філологічного факультету

Антофійчук А. М.

Мета й завдання навчальної дисципліни: розвиток системного розуміння будови української мови на граматичному рівні, виформування вмінь і навичок синтаксично правильного усного та писемного мовлення, випрацювання засад для мовного самовдосконалення та саморозвитку, необхідного для ефективної участі майбутнього педагога-україніста в комунікативних процесах суспільно-політичного, культурного життя в глобалізованому світі, а також у професійній діяльності в Новій українській школі.

Пререквізити:

Українська мова (шкільний курс);

ППО3. Сучасна українська мова (фонетика);

ППО9. Сучасна українська мова (лексикологія, фразеологія і лексикографія та проблеми їх викладання в ЗЗСО);

ППО16. Сучасна українська мова (морфологія, ч. I);

ППО21. Сучасна українська мова (морфологія, ч. II).

Результати навчання

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати загальні і спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі середньої освіти, пов'язані з методикою викладання української мови та літератури в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає впровадження інновацій.

Навчальна дисципліна «Сучасна українська мова (синтаксис словосполучення і речення)» спрямована на забезпечення та засвоєння таких **загальних і спеціальних компетентностей:**

Загальні:

ЗК 1. Уміння вільно і грамотно здійснювати усну й письмову комунікацію українською мовою.

ЗК 4. Здатність до критичного та абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК 12. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

Фахові:

ФК 1. Уміння вільно застосовувати знання основних мовознавчих і літературознавчих понять і концепцій у практиці викладання української мови і літератури, критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки, виокремлювати й кваліфікувати наукові та методичні проблеми в цій галузі.

ФК 8. Здатність вільно орієнтуватися в мовознавчих / літературознавчих напрямках і школах, виявляти їхню специфіку та здійснювати науковий аналіз філологічного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК 9. Здатність розуміти значення української мови як державної в житті українського народу, вміння адекватно використовувати мовні ресурси в процесі фахової та міжособистісної комунікації, формувати й розвивати в учнів необхідні мовно-комунікативні компетентності.

ФК 11. Знання теорій української фонетики, фонології, орфографії, лексикології, фразеології, лексикографії, морфології, синтаксису; вміння інтерпретувати та обґрунтувати думки різних дослідників з відповідної проблеми.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни студент/студентка має набути таких **програмних результатів навчання:**

ПРН 1. Вільно володіти українською мовою, вміти послуговуватись нею у професійному спілкуванні.

ПРН 15. Застосовувати комплекс здобутих філологічних знань для розв'язання професійних завдань.

ПРН 17. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 19. Здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різноманітних стилів та жанрів, володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасного мовознавства, вільно оперувати мовознавчим матеріалом та термінологією.

ПРН 22. Ідентифікувати і корегувати мовленнєві та граматичні помилки, викликані порушенням правописних норм.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація про розподіл годин

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	III	VI	3	90	22	22	-	-	46	-	іспит
Заочна	III	VI	3	90	6	4	-	-	80	-	іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин													
	<i>денна форма</i>							<i>заочна форма</i>						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 1. Загальні питання синтаксису. Словосполучення													
1.1. Синтаксис української мови як лінгвістичне вчення та навчальна дисципліна	2	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2		
1.2. Словосполучення як значеннева мовна одиниця	8	2	2	-	-	4	4	2	-	-	-	2		
Разом за ЗМ 1	10	4	2	-	-	4	6	2	-	-	-	4		
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 2. Просте двоскладне речення та його релевантні ознаки													
2.1. Просте речення як основна одиниця синтаксису, його релевантні	7	2	2	-	-	3	4	-	-	-	-	4		

ознаки.												
2.2. Комунікативно-прагматичні та структурні типи простих речень у сучасній українській мові.	4	-	2	-	-	2	10	-	-	-	-	10
2.3. Кваліфікаційні та класифікаційні ознаки підмета.	9	2	2	-	-	5	16	2	2	-	-	12
2.4-2.5. Структурно-семантичні та класифікаційні ознаки присудка.	14	4	4	-	-	6	14	2	2	-	-	10
2.6. Другорядні члени речення: визначення, основні характеристики, класифікації.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
2.7. Класифікації додатків та морфологічні засоби їх вираження в сучасній українській мові.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
2.8. Означення та непоширена прикладка у структурі простого дво-складного речення.	11	2	2	-	-	7	10	-	-	-	-	10
2.9-2.10. Структурно-семантичні типи обставин у сучасній	15	4	4	-	-	7	10	-	-	-	-	10

українській мові.												
Разом за ЗМ 2	80	18	20	-	-	42	84	4	4	-	-	76
Усього годин	90	22	22	-	-	46	90	6	4	-	-	80

Тематика лекцій із переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	Синтаксис української мови як лінгвістичне вчення та навчальна дисципліна <i>ПЛАН</i> 1. Предмет і завдання навчальної дисципліни. 2. Зв'язок синтаксису з іншими розділами мовознавства (<i>самостійно</i>). 3. Наукові засади вивчення синтаксису. 4. Синтаксис як система синтаксичних одиниць. 5. Фундаментальні поняття синтаксису (<i>самостійна робота з таблицею</i>). 6. Аспекти вивчення синтаксичних одиниць.
1.2	Словосполучення як значеннєва мовна одиниця <i>ПЛАН</i> 1. Основні етапи становлення теорії словосполучення в слов'янському мовознавстві. 2. Словосполучення та речення: спільні й відмінні ознаки (<i>самостійна робота з таблицею</i>). 3. Поняття структурної та графічної схеми словосполучення. 4. Класифікації словосполучень у сучасній українській мові. 5. Засоби вираження синтаксичних зв'язків у словосполученні. 6. Функції словосполучень.
2.1	Просте речення як основна одиниця синтаксису, його релевантні ознаки <i>ПЛАН</i> 1. Основні етапи становлення теорії речення в мовознавстві. 2. Будова (формально-синтаксична організація) простого речення. 3. Поняття синтаксичної парадигми речення. 4. Комунікативна будова простого речення. 5. Синтаксичні функції простих речень.
2.3	Кваліфікаційні та класифікаційні ознаки підмета <i>ПЛАН</i> 1. Граматична природа члена речення. 2. Типологія наукових підходів до підмета, його релевантні ознаки (за

	I. Вихованцем). 3. Основні критерії класифікації підмета як головного члена речення. 4. Синтаксичні особливості однослівних номінативних та інфінітивних підметів. 5. Еквіваленти однослівного номінативного підмета. 6. Синтаксично та семантично нерозкладні підмети-словосполучення, їхні структурно-семантичні особливості.
2.4– 2.5	Структурно-семантичні та класифікаційні ознаки присудка <i>ПЛАН</i> 1. Теоретичні засади вивчення присудка. 2. Визначення та найважливіші ознаки присудка як головного члена речення (за I. Вихованцем). 3. Основні критерії для типології присудка. 4. Дієслівний клас простих двоскладних речень. Прості дієслівні присудки. 5. Іменний клас простих двоскладних речень. Складені іменні присудки.
2.6.	Другорядні члени речення: визначення, основні характеристики, класифікації <i>ПЛАН</i> 1. Традиційне й нове у вченні про другорядні члени речення. 2. Граматичні категорії другорядних (поширювальних) членів простого речення. 3. Шкільна класифікація другорядних членів речення та структурно-семантична типологія поширювачів структурної схеми речення.
2.7.	Класифікації додатків та морфологічні засоби їх вираження в сучасній українській мові <i>ПЛАН</i> 1. Додатки як другорядні члени речення: визначення, структурно-семантичні та функційні особливості. 2. Поняття категорії валентності. 3. Прямі й непрямі додатки: критерії розрізнення та засоби морфологічного вираження.
2.8.	Означення та непоширена прикладка у структурі простого двоскладного речення <i>ПЛАН</i> 1. Означення (означальний прислівний поширювач): визначення, релевантні ознаки, функції. 2. Класифікація означальних поширювачів структурної схеми простого речення.

	3. Принципи розмежування означальних та об'єктних поширювачів у сучасній українській мові. 4. Прикладка як другорядний член простого речення.
2.9– 2.10	Структурно-семантичні типи обставин у сучасній українській мові <i>ПЛАН</i> 1. Нове у вченні про другорядні члени речення. Прислівні та неprisлівні (приреченнєві) поширювачі мінімальної структурної схеми речення. 2. Вчення про детермінанти. Визначення. Диференційні ознаки детермінантних членів речення. 3. Обставинні прислівні поширювачі, їхні диференційні ознаки. 4. Типи обставинних прислівних поширювачів. 5. Обставини із синкретичним значенням.

Тематика практичних занять з переліком питань

Теми	Назва теми
1.	Словосполучення як непередикативна одиниця-конструкція Вид роботи I. <i>Усні відповіді з опорою на план практичного заняття:</i> Типи підрядного зв'язку у словосполученні (узгодження, кореляція, керування та прилягання). Структурні й семантичні особливості простих (непоширених) словосполучень. Будова та семантико-синтаксичні особливості складних (поширених) словосполучень. Класифікація словосполучень за морфологічним вираження головного та залежного компонентів. Відмінності синтаксичних словосполучень від лексично зв'язаних словосполучень і фразеологічних сполук. II. <i>Виконання письмових завдань:</i> 1. Р о б о т а з т а б л и ц е ю. Здійсніть порівняльну характеристику засобів вираження простих словосполучень (за підручниками ЗЗСО та ЗВО). 2. Випишіть із речень прості словосполучення, схарактеризуйте типи синтаксичних зв'язків і семантико-синтаксичних відношень. 3. Розберіть 5 простих словосполучень за шкільною та науковою схемами синтаксичного розбору. 4. Зіставте поширені словосполучення за типами синтаксичних зв'язків і семантико-синтаксичних відношень. Які з них є складними, а які комбінованими? Обґрунтуйте та складіть опорний конспект.

	5. Випишіть із тексту вільні, синтаксично неподільні та фразеологічні сполучення слів. 6. Розберіть 5 поширених словосполучень за шкільною та науковою схемами синтаксичного розбору.
2.	Просте речення як предикативна одиниця синтаксису Вид роботи <i>I. Усні відповіді з опорою на план практичного заняття:</i> Порівняльний аналіз шкільного й наукового визначень простого речення як синтаксичної одиниці. З історії вивчення простого речення. Структурні особливості простого двоскладного речення. Поняття синтаксичної парадигми речення. Правила записування структурної схеми простого речення. Функційно-семантична специфіка простого двоскладного речення. <i>II. Виконання письмових завдань:</i> 1. Р о б о т а з т а б л и ц е ю. Здійсніть порівняльну характеристику словосполучення та простого речення як синтаксичних одиниць. Складіть опорний конспект за результатами спостережень. 2. Р о б о т а з і с х е м а м и. Сконструйте за наведеними схемами 5 словосполучень і введіть їх у речення. Підкресліть граматичні основи, запишіть структурні схеми. 3. Схарактеризуйте морфологічні засоби вираження головних і другорядних членів речення в сконструйованих реченнях (до завдання 2). 4. Напишіть есе з використанням простих двоскладних речень. 5. Схарактеризуйте функції реченневих структур у текстах художнього стилю (до завдання 4).
3.	Комунікативно-прагматичні та структурні типи простих речень у сучасній українській мові Вид роботи <i>I. Усні відповіді з опорою на план практичного заняття:</i> Типи речень за комунікативною настановою. Поділ простих речень за модальністю. Класифікація речень за емоційним забарвленням. Типологія речень за характером предикативних відношень. <i>II. Виконання письмових завдань:</i> 1. Користуючись енциклопедією «Українська мова» та вільною енциклопедією «Вікіпедія» підготуйте аналітичну інформацію про питальні й непитальні (розповідні, спонукальні, бажальні) речення. Складіть опорний конспект. Наведіть власні приклади. 2. Р о б о т а з т а б л и ц е ю. Опрацювавши рекомендовану літературу до теми, заповніть узагальнювальну таблицю «<i>Типи речень за метою висловлювання в українській мові</i>». Узагальніть їхні прагматичні параметри.

	3. Складіть діалоги з використанням простих речень різних комунікативних і структурних типів.
4.	Підмет і його релевантні ознаки в структурі простого двоскладного речення Вид роботи I. <i>Усні відповіді з опорою на план практичного заняття:</i> З історії вивчення підмета як головного члена речення. Найважливіші структурні, семантичні та функційні ознаки підмета. Основні критерії класифікації підмета як компонента структурної схеми речення. Синтаксичні особливості однослівних номінативних та інфінітивних підметів. Еквіваленти однослівного номінативного підмета. Синтаксично нерозкладні підмети-словосполучення, їхні структурно-семантичні особливості. Специфіка семантично нерозкладних підметів-словосполучення. II. <i>Виконання письмових завдань:</i> 1. Порівняйте визначення підметів (за рекомендованою літературою та інтернет-джерелами). Зробіть висновок, яке з них якнайповніше відповідає вимогам сьогодення. З огляду на поліаспектність витлумачень укладіть лексикографічний паспорт цього терміна. 2. Презентуйте ментальну карту до теми практичного заняття. 3. Випишіть із тексту речення з простими підметами, укажіть морфологічні засоби їх вираження, запишіть структурну схему. 4. Р о б о т а з т а б л и ц е ю. Опрацювавши рекомендовану літературу до теми, заповніть узагальнювальну таблицю «<i>Синтаксично та семантично неподільні підмети</i>». Наведіть власні приклади. 5. Попрацюйте з коміксами, схарактеризуйте типи підметів, використані в них. 6. Напишіть допис для блогу, використовуючи речення з різними типами підметів.
5–6.	Тривимірність присудка в структурі простого двоскладного речення Вид роботи I. <i>Усні відповіді з опорою на план практичного заняття:</i> З історії вивчення присудка як головного члена речення. Структурні, семантичні та функційно-комунікативні ознаки присудка. Основні класифікаційні критерії присудка в шкільних підручниках і наукових працях. Дієслівний та іменний клас простих двоскладних речень. Прості дієслівні присудки, їх підтипи та засоби вираження. Складені дієслівні присудки. Класифікація допоміжних дієслів.

	Складені іменні присудки: специфіка зв'язкових компонентів та іменних частин. II. Виконання письмових завдань: 1. Порівняйте визначення присудка. Сформулюйте висновок, яке з них якнайповніше відбиває структурні, семантичні та функційні ознаки цього головного члена речення. З огляду на поліаспектність витлумачень укладіть лексикографічний паспорт цього терміна, скориставшись списком рекомендованої літератури й інтернет-джерелами. 2. Р о б о т а з і с х е м о ї. Накресліть схему, узагальнивши типи допоміжних дієслів у складеному присудкові. Наведіть власні приклади. Запишіть структурні схеми. 3. Проаналізувавши різностильові тексти, підготуйте презентацію щодо функцій складених дієслівних присудків у кожному стилі. 4. Р о б о т а з т а б л и ц е ю. Опрацювавши рекомендовану літературу до теми, заповніть узагальнювальну таблицю «Складені іменні присудки». Особливу увагу зверніть на типи зв'язкових компонентів і засоби вираження іменної частини. Наведіть власні приклади. 5. Розберіть 10 речень з різними типами присудків за схемою синтаксичного розбору. 6. Укладіть для учнів/учениць пам'ятку «Складні випадки аналізу присудків у сучасній українській мові».
7.	Другорядні члени речення: визначення, основні характеристики, класифікації Вид роботи I. Усні відповіді з опорою на план практичного заняття: Грамматичні категорії другорядних (поширювальних) членів простого речення. Традиційне вчення про другорядні члени речення в шкільному підручнику. Нове в теорії другорядних членів речення. Шкільна класифікація другорядних членів речення (додатків, означень і обставин). Детермінанти як неприслівні поширювачі структурної схеми простого речення. II. Виконання письмових завдань: 1. М о з к о в и й ш т у р м. Прочитайте навчальні матеріали про другорядні члени речення та поширювачі структурної схеми простого речення. Обґрунтуйте необхідність уведення в науковий обіг другого термінопоняття. 2. Р о б о т а з т а б л и ц е ю. Опрацювавши рекомендовану літературу до теми, заповніть узагальнювальну таблицю «Другорядні й поширювальні члени речення: збіжні та відмінні ознаки». Наведіть власні приклади до кожної рубрики класифікації.

	3. Н а в ч а є м о с ь і н т е р а к т и в н о. Напишіть сенкан на одну з тем (на вибір): <i>Додаток, означення, прикладка, обставина.</i> 4. З а й м и п о з и ц і ю. Прочитайте текст. Підкресліть у 3–4 реченнях другорядні члени речення, схарактеризуйте їх тип та морфологічні засоби вираження. Зверніть увагу на можливість неоднозначної кваліфікації цих членів речення. 5. Напишіть есе на тему: Кожен із нас має безліч різноманітних справ. Виконуючи складні завдання, ми можемо поєднувати зусилля для досягнення мети. <i>Що є найкращою мотивацією людини до роботи й навчання впродовж життя?</i>
8.	Додатки в сучасній українській мові Вид роботи I. <i>Усні відповіді з опорою на план практичного заняття:</i> Визначення додатка в шкільному підручнику та навчально-методичних працях для ЗВО. З історії вивчення додатків (об’єктних прислівних поширювачів). Структурні, семантичні та функційно-комунікативні ознаки додатків. Основні критерії класифікації додатків. Поняття категорії валентності. Валентно зумовлені поширювачі з об’єктною, адресатною, інструментальною семантикою. Прямі й непрямі додатки: критерії розрізнення та засоби їх морфологічного вираження. II. <i>Виконання письмових завдань:</i> 1. Розтлумачте поняття «прямий додаток». Узагальніть засоби вираження прямого додатка в українській мові. Складіть речення з різними способами репрезентації прямого додатка. 2. Р о б о т а з т а б л и ц е ю. Опрацювавши рекомендовану літературу до теми, заповніть узагальнювальну таблицю «<i>Засоби вираження непрямого додатка в сучасній українській мові</i>». Наведіть власні приклади до кожної рубрики класифікації. 3. Уживаючи різні типи додатків, напишіть есе на тему: Життєтворчість – особлива вища форма виявлення людської природи, що дає особистості змогу самостійно обирати стратегії життя. <i>До кого ж приходять успіх у житті?</i>
9.	Означення у структурі простого двоскладного речення. Непоширена прикладка як специфічний тип означального поширювача Вид роботи I. <i>Усні відповіді з опорою на план практичного заняття:</i> Дефініція означення в шкільному підручнику та навчально-методичних працях для ЗВО.

	З історії вивчення означень і прикладкових членів речення. Структурні, семантичні та функційно-комунікативні параметри означень. Основні критерії класифікації означальних членів речення. Принципи розмежування означальних та об'єктних поширювачів у сучасній українській мові. Непоширена прикладка (апозитивний поширювач) як другорядний член простого речення. II. Виконання письмових завдань: 1. Наведіть визначення лінгвістичному термінові «узгоджене означення». Доберіть до кожного засобу вираження цього другорядного члена власні приклади речень. 2. Р о б о т а з т а б л и ц е ю. Опрацювавши рекомендовану літературу до теми, заповніть узагальнювальну таблицю «<i>Засоби вираження неузгоджених означень у сучасній українській мові</i>». Наведіть приклади до кожної рубрики класифікації, вписавши речення з різностильових текстів. 3. Об'єднайте узгоджені та неузгоджені означення в синонімічні ряди за засобами вираження. Прокоментуйте їхні стилістичні відтінки. 4. Розтлумачте поняття «непоширена прикладка», «відокремлена прикладка», «апозитивний член речення», «означальний поширювач субстантивного типу». Обґрунтуйте доцільність терміна «прикладка як специфічний тип означення» в підручниках для ЗЗСО. 5. Доберіть синонімічні відповідники до наведених прикладкових членів речення. 6. Р о л ь о в е м о д е л ю в а н н я. Уявіть себе вчителем-філологом. Поясніть 8-класникам тему про прикладку. Доберіть цікаві завдання та виконайте в змодельованій аудиторії.
10–11	Обставини в сучасній українській мові, їхні структурно-семантичні особливості Вид роботи I. Усні відповіді з опорою на план практичного заняття: Дефініція обставини в шкільному підручнику та навчально-методичних працях для ЗВО. Нове у вченні про обстави й детермінанти як поширювачі простого речення. Визначення та диференційні ознаки детермінантних членів речення. Семантичні типи обставинних прислівних поширювачів, морфологічні засоби їх вираження. Проблема розмежування обставини із синкретичним значенням. II. Виконання письмових завдань: 1. Р о б о т а з т а б л и ц е ю. Опрацювавши рекомендовану літературу до теми, заповніть узагальнювальну таблицю «<i>Семантичні</i>

<i>типи обставин та засоби їх вираження в українській мові</i>». Наведіть власні приклади.   2. Укладіть реєстр морфологічних і семантичних варіантів обставин. Приклади-ілюстрації доберіть із художньої літератури.   3. Напишіть допис у соцмережі, використовуючи речення з різними типами обставин.   4. Тестування з теми «<i>Другорядні члени речення (додатки, означення, прикладки, обставини)</i>».

Завдання для самостійної роботи студентів

№ теми	Назва теми
1.2	Словосполучення як значенсва мовна одиниця <i>Прочитати й законспектувати:</i> 1. Зв'язок синтаксису з іншими розділами мовознавства. 2. Фундаментальні поняття синтаксису. 3. Словосполучення та речення: спільні й відмінні ознаки. Рекомендована література: <i>Слинько І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф.</i> Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. К.: Вища шк., 1994. С. 5–18. <i>Дудик П. С., Прокопчук Л. В.</i> Синтаксис української мови: [підручник]. К. : Академія, 2010. С. 7–19. <i>Українська мова</i> : [енциклопедія]. К. : Укр. енциклопедія імені М. П. Бажана, 2004. С. 592–597. <i>Виконати практичні завдання (на вибір):</i> 1. Сучасний український синтаксис в іменах. Підготуйте реферативну доповідь про науковий доробок українських граматистів та лінгводидактів (серед них науковців Чернівецького університету) (персоналія на вибір бакалавра). 2. Напишіть мінітвір (тема на вибір студента / студентки). Випишіть із власного тексту по 3 синтаксичні одиниці різного типу (словосполучення, просте двоскладне речення, просте односкладне речення, просте ускладнене речення, складносурядне речення, складнопідрядне речення, складне безсполучникове речення). Схарактеризуйте їхню будову та засоби зв'язку між компонентами. 3. Розберіть 10 різнотипних словосполучень за схемою синтаксичного аналізу. 4. Доберіть приклади, що увиразнюють синонімічні (корелативні) відношення словосполучень з іншими типами синтаксичних одиниць. 5. <i>Робота в групах.</i> Аналіз морфологічних і семантичних варіантів синтаксем і словосполучень (джерело аналізу на вибір студента / студентки). <i>Форма контролю</i> – реферативна доповідь; написання есею;

	колективна робота; практичні, індивідуальні та самостійні завдання.
2.1.	Просте речення як основна одиниця синтаксису, його релевантні ознаки <i>Знати теоретичний матеріал відповідно до плану лекції.</i> <i>Виконати практичні завдання:</i> 1. Проаналізуйте визначення простого двоскладного речення та його релевантні ознаки, що їх наведено в підручниковій літературі для учнів ЗЗСО та студентів університетів, у словниках лінгвістичних термінів і термінологічних енциклопедіях. Порівняйте дібраний теоретичний матеріал. Результати пошукової роботи узагальніть у таблиці. 2. Укладіть лексикографічний профіль базових термінопонять: просте речення, предикативність, модальність, структурна схема речення, парадигма речення, формально-граматичний, семантико-синтаксичний і комунікативний рівні простого двоскладного речення. <i>Форма контролю</i> – моніторинг рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальною темою; робота з таблицею; укладання термінологічного словничка, аналітичний звіт, мультимедійна презентація.
2.2	Комунікативно-прагматичні та структурні типи простих речень у сучасній українській мові <i>Знати теоретичний матеріал відповідно до плану лекції.</i> <i>Виконати практичні завдання:</i> 1. Напишіть есей, уживаючи різні типи простих речень за метою висловлення (тема на вибір студента / студентки). 2. Схарактеризуйте комунікативно-прагматичні та структурні типи простих речень у сучасній українській мові з опорою на шкільні підручники та навчально-методичні праці для здобувачів освіти в ЗВО. Результати спостережень занотуйте в порівняльній таблиці. 3. Випишіть засоби вираження заперечення в структурі простого речення. Наведіть власні приклади. 4. Зверніть увагу на стилістичний потенціал варіантних засобів вираження головних членів і поширювачів структурної схеми. Висновки зафіксуйте схематично або в опорному конспекті. <i>Форма контролю</i> – творча діяльність, робота з графічними матеріалами, взаємоконтроль студентів у парах і групах.
2.3	Кваліфікаційні та класифікаційні ознаки підмета <i>Знати теоретичний матеріал відповідно до плану лекції.</i> <i>Виконати практичні завдання:</i> 1. Виконайте всі вправи до теми «Підмет» зі шкільного підручника для 5-го класу НУШ або 8-го класу (на вибір). Проаналізуйте, виконання яких вправ може спричинити труднощі. Чому?

	2. Доберіть інтерактивні завдання для ефективної організації самостійної та індивідуальної роботи учнів 5-го, 8-го класів ЗЗСО з теми 3. <i>Форма контролю</i> – – моніторинг рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальною темою; робота з таблицею, практичні, індивідуальні та самостійні завдання.
2.4– 2.5.	Структурно-семантичні та класифікаційні ознаки присудка <i>Знати теоретичний матеріал відповідно до плану лекції.</i> <i>Виконати практичні завдання (на вибір):</i> 1. Розберіть 10 простих двоскладних речень, у яких підмети й присудки мають варіантні засоби вираження. Обґрунтуйте, які випадки синтаксичного розбору можуть спричинити труднощі в учнів. 2. Підготуйте мультимедійну презентацію до теми «Будова і значення присудка в двоскладному реченні української мови». 3. Укладіть узагальнювальну таблицю «Типологія присудків у шкільному підручнику та навчальній літературі для студентів філологічних спеціальностей». 4. Випишіть із художнього твору, рекомендованого чинною програмою з української літератури для 8 класу, 10 речень з простими дієслівними присудками (координованими/некоординованими, ускладненими). Надпишіть угорі морфологічний засіб вираження кожного присудка. 5. Сконструйте по 3 речення зі складеним дієслівним присудком, у якому допоміжне дієслово має значення: а) фазовості; б) модальності. 6. Проаналізуйте дібраний із часопису текст з огляду на засоби вираження складеного іменного присудка. <i>Форма контролю</i> – – моніторинг рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальною темою; робота з графічним матеріалом, мультимедійна презентація, робота зі схемою синтаксичного розбору.
2.6.	Другорядні члени речення: визначення, основні характеристики, класифікації <i>Знати теоретичний матеріал відповідно до плану лекції.</i> <i>Виконати практичні завдання (на вибір):</i> 1. <i>Робота в групах.</i> Підготуйте проєкт «Традиційне та новітнє вчення про другорядні члени речення». 2. Підготуйтеся до дискусії на тему: «<i>ЗА і ПРОТИ виокремлення детермінантів як специфічних поширювачів</i>». Свої аргументи запишіть у зошит. 3. Випишіть із тексту художнього, публіцистичного або наукового стилю 10 речень і підкресліть у них другорядні члени речення. Зверніть особливу увагу на синкретичні члени речення, поясніть, як учням їх треба підкреслити. <i>Форма контролю</i> – – моніторинг рівня засвоєння теоретичного

	матеріалу за навчальною темою; робота в групах, підготовка презентації, розв'язання проблемних і творчих завдань.
2.7	Класифікації додатків та морфологічні засоби їх вираження в сучасній українській мові <i>Знати теоретичний матеріал відповідно до плану лекції.</i> <i>Виконати практичні завдання:</i> 1. Лексикографічна робота. Доповніть власний «Словник-довідник синтаксичних термінів», сформувавши й записавши словникові статті до таких термінопонять: <i>додаток, означення, прикладка, обставина</i>. 2. Проаналізуйте семантичний обшир поняття «валентність» у хімії та синтаксисі, запишіть визначення в зошит. У чому полягала необхідність запозичення терміна для мовознавства? 3. Випишіть із тексту художнього, публіцистичного або наукового стилю 10 речень і підкресліть у них прямі та непрямі додатки. Над кожним із надпишіть морфологічний засіб вираження. 4. Проаналізуйте, чи всі засоби вираження додатків представлено в дібраному для завдання 3 тексті. Сконструйте самостійно речення, щоб класифікація додатків набула викінченого виду. <i>Форма контролю</i> – моніторинг рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальною темою; робота з лексикографічним матеріалом; аналіз різностильових текстів, творче конструювання.
2.8.	Означення та непоширена прикладка у структурі простого двоскладного речення <i>Знати теоретичний матеріал відповідно до плану лекції.</i> <i>Виконати практичні завдання (на вибір):</i> 1. Перегляньте відеоуроки на освітній платформі «Всеукраїнська мова онлайн» з теми «означення», «Непоширена прикладка». Порівняйте побачене і почуте з теоретичним матеріалом шкільного підручника для 8 класу. Зробіть висновки про достатність і доступність навчального контенту. 2. Узагальніть у таблиці спеціалізовані та факультативні засоби вираження означень у сучасній українській мові. 3. Розпрацюйте алгоритм розмежування означальних і об'єктних поширювачів для учнів/учениць. 4. Підготуйте повідомлення «З історії вивчення невідокремленої прикладки у простому реченні». 5. Випишіть із тексту художнього, публіцистичного або наукового стилю 10 речень і підкресліть у них узгоджені та неузгоджені означення. Над кожним другорядним членом речення означального та прикладкового типів із надпишіть морфологічний засіб вираження. 6. Проаналізуйте, чи всі засоби вираження означень і прикладок представлено в дібраному для завдання 4 тексті. Сконструйте самостійно речення, щоб класифікація зазначених другорядних

	членів речення набула викінченого виду. <i>Форма контролю</i> – – моніторинг рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальною темою; вміння оцінювати якість відеоматеріалів, аналіз навчального контенту, робота з алгоритмом, творче моделювання.
2.9– 2.10.	Структурно-семантичні типи обставин у сучасній українській мові <i>Знати теоретичний матеріал відповідно до плану лекції.</i> <i>Виконати практичні завдання (на вибір):</i> 1. Зіставте семантичну класифікацію обставин у структурі простого речення та структурно-семантичну класифікацію складнопідрядних речень (Підручник для 9 класу). Зробіть висновок про аналогічні типи семантико-синтаксичних відношень між компонентами простого і складного речень. 2. Трансформуйте дібрані складнопідрядні речення в прості, поширені другорядними членами або відокремленими зворотами. Зробіть висновок про можливі зміни в будові й семантиці співвідносних синтаксичних одиниць. 3. Розпрацюйте алгоритм розмежування обставинних і об'єктних поширювачів для учнів/учениць. 4. Випишіть із тексту художнього, публіцистичного або наукового стилю 10 речень і підкресліть у них обставинні поширювачі. Над кожним другорядним членом речення надпишіть морфологічний засіб вираження. За поставленими питаннями і контекстом визначте семантичний тип обставини. 5. Проаналізуйте, чи всі засоби вираження обставин представлено в дібраному для завдання 4 тексті. Сконструйте самостійно речення, щоб класифікація зазначених другорядних членів речення набула викінченого виду. 6. Укладіть таблицю «Синтаксична функція інфінітива в простому реченні». Пригадайте з курсу морфології дискусію щодо лінгвального статусу інфінітива. Обґрунтуйте правильність однієї з концепцій з огляду на інформацію, узагальнену графічно. <i>Форма контролю</i> – моніторинг рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальною темою; робота з графічним матеріалом; аналіз різностильових текстів, творче конструювання.

Контроль виконання та оцінювання завдань, винесених на самостійне опрацювання, проводимо в процесі вивчення тем кожного змістового модуля.

Методи навчання

Методи навчання і викладання навчальної дисципліни:

✓ *пояснювально-ілюстративний* – передбачає засвоєння мовного матеріалу в «готовому вигляді» (опрацювання теоретичного матеріалу підручника, інтернет-джерел тощо);

- ✓ **репродуктивний** – має на меті виконання практичних завдань за зразком (синтаксичний розбір словосполучення та простого речення, пунктуаційний коментар тощо);
- ✓ **проблемний** – ґрунтується на проблемному засвоєнні синтаксичних явищ української мови;
- ✓ **частково-пошуковий (евристичний)** – викладач і студенти спільно розв’язують актуальну проблему (найчастіше через евристичну бесіду, «Займи позицію», «Метод ПРЕС» тощо);
- ✓ **дослідницький** – проблему студент/студентка розв’язують самостійно, а викладач лише скеровує пізнавальну діяльність, допомагає визначити можливі варіанти її розв’язання.

Освітні технології:

- ✓ **технологія особистісно зорієнтованого навчання** – освітня технологія, основною метою якої є взаємодія викладача та студентів на основі рівності у спілкуванні й партнерства в навчальній діяльності, упровадження суб’єкт-суб’єктних відношень у навчально-виховної діяльності;
- ✓ **технологія кооперативного навчання** – передбачає роботу студентів у невеликих групах, що вможлиблює обговорення кожної проблеми, доведення, аргументування власного погляду, створення ситуації успіху (студенти досягають успіхів у навчанні за умови ефективної взаємодії між собою);
- ✓ **комунікативні та інформаційно-комунікаційні технології**,
- ✓ **технологія проблемно-розвивального навчання** – передбачає ініціювання самостійного наукового пошуку і творчого засвоєння знань через проблематизацію навчального матеріалу (переакцентування характеру навчання з репродуктивного на продуктивний – не через запам’ятовування та заучування, а в результаті розумової діяльності, пошуків розв’язання проблемних ситуацій);
- ✓ **імітаційні та ігрові технології навчання** – використання імітаційно-ігрових форм навчання (перевага активних методів навчання).

Система контролю та оцінювання

Система контролю та оцінювання здійснюється у формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль передбачено на кожному практичному занятті. У процесі вивчення дисципліни використовуємо такі методи поточного контролю:

- ✓ усні відповіді (фронтальне/вибіркове опитування, бліцопитування, дискусії, аналітичний огляд, презентації, робота з діаграмами, графіками, схемами, таблицями);
- ✓ письмові завдання (самостійні роботи, реферати, есе, робота з текстом);
- ✓ пошуково-дослідницькі завдання (проектна діяльність, робота з інтернет-джерелами);
- ✓ тестування.

Формами поточного контролю є індивідуальна та фронтальна перевірка, форма підсумкового контролю – екзамен.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю

Критерії оцінювання усної відповіді

3 бали	Студент/студентка демонструє високий рівень володіння теоретичним матеріалом; вичерпно й грамотно розкриває зміст питання; логічно структуруючи свою відповідь і точно використовуючи термінологію. Уміє ілюструвати теоретичні положення конкретними прикладами, застосовувати їх у нових умовах під час виконання завдання.
2 бали	Студент/студентка неповно або непослідовно розкриває зміст матеріалу, але показує загальне розуміння питання та демонструє вміння, необхідні для подальшого засвоєння програмового матеріалу. Має труднощі або припускається близько 4–6 мовних помилок у визначенні понять, використанні термінології, викладі, виправляє їх після додаткових питань викладача.
1 бал	Студент/студентка не розкриває основного змісту теоретичного матеріалу; виявляє незнання або нерозуміння більшої або найбільш важливої його частини; припускається 6–8 мовних помилок у визначенні понять, у застосуванні термінології, наведенні власних прикладів.
0 балів	Студент/студентка не знає відповіді на запитання.

Критерії оцінювання письмової відповіді, твору / есе

5 балів	Тема власного висловлювання розкрита цілком; виклад думки/інформації логічний і добре структурований; використано різні граматичні конструкції та відповідну лексику, фраземи; кількість помилок – 1; відсутній плагіат.
4 бали	Тема власного висловлювання розкрита належним чином; розвинута аргументація; використано достатньо різнопланових граматичних конструкцій і відповідну лексику, фраземи; кількість помилок – 3; відсутній плагіат.
3 бали	Тема власного висловлювання загалом розкрита; текст – логічний, використано деякі граматичні та лексико-фраземні засоби; бракує засобів зв'язку між реченнями/абзацами; кількість помилок – 4; виявлено елементи плагіату (до 10%).
2 бали	Тема власного висловлювання розкрита частково; трапляються порушення причинно-наслідкового зв'язку; думку/інформацію подано простими реченнями та однотипною лексикою; бракує засобів зв'язку між реченнями/абзацами; кількість помилок – 5; виявлено елементи плагіату (до 20%).

1 бал	Тема власного висловлювання розкрита фрагментарно; не сформульовано власний погляд на порушену проблему; трапляються порушення причиново-наслідкового зв'язку, ужито короткі прості речення, недоцільну лексику; кількість помилок – 7; до 30% плагіату.
0 балів	Твір не написаний або зміст власного висловлювання не відповідає темі.

*Критерії оцінювання виконання тестових завдань
з кількома правильними відповідями та на встановлення відповідностей*

Модульний тест 10 балів	91–100% відповідей правильні
Модульний тест 9 балів	81–90% відповідей правильні
Модульний тест 8 балів	71–80% відповідей правильні
Модульний тест 7 балів	61–70% відповідей правильні
Модульний тест 6 балів	51–60% відповідей правильні
Модульний тест 5 балів	41–50% відповідей правильні
Модульний тест 4 бали	31–40% відповідей правильні
Модульний тест 3 бали	21–30% відповідей правильні
Модульний тест 2 бали	11–20% відповідей правильні
Модульний тест 0–1 бал	10–0% відповідей правильні

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами підсумкового оцінювання

Загальна кількість балів, яку студент/студентка може отримати у процесі вивчення дисципліни впродовж семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач/здобувачка вищої освіти набирає за поточні види контролю та 40 балів під час підсумкового виду контролю (екзамену).

Розподіл балів

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)											Підсумковий контроль (екзамен)	Сумар на к-ть балів
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2									40	100
T1	T2	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
5	10	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Підсумковий контроль проводимо з метою оцінювання результатів навчання на завершальному етапі – під час проведення іспиту з дисципліни. Кожний білет містить два теоретичні питання – щонайбільше по 10 балів за кожне, одне практичне завдання – щонайбільше 30 балів:

Критерії та параметри оцінювання відповіді на теоретичні питання (завдання 1 і 2 в білеті):

<i>Бал</i>	<i>Характеристика відповіді</i>
10	Студент/студентка вичерпно висвітлює теоретичне питання, чітко подає визначення ключового поняття, виявляє ґрунтовні знання наукових підходів до кваліфікації певного синтаксичного явища у традиційні (шкільній) та сучасній науковій парадигмах, порівнює класифікації конкретного синтаксичного явища в науковій граматиці з навчальним матеріалом шкільного підручника, наводить переконливі різноманітні приклади до класифікаційних параметрів; логічно обґрунтовано структурує відповідь за допомогою нормативних лексико-граматичних і стилістичних мовних засобів.
9–8	Студент/студентка достатньо повно висвітлює теоретичне питання, правильно визначає ключове поняття, виявляє високий рівень знання наукових підходів до кваліфікації певного синтаксичного явища у традиційні (шкільній) та сучасній науковій парадигмах, загалом багатоаспектно порівнює класифікації конкретного синтаксичного явища в науковій граматиці з навчальним матеріалом шкільного підручника, логічно обґрунтовано структурує відповідь, проте відповідь має незначні фактологічні неточності й мовленнєві помилки.
7–6	Студент/студентка на належному рівні висвітлює теоретичне питання; визначає ключове поняття з акцентом на деякі релевантні ознаки; виявляє достатній рівень знання наукових підходів до кваліфікації певного синтаксичного явища у

	традиційні (шкільній) та сучасній науковій парадигмах, хоча не зовсім повно порівнює класифікації конкретного синтаксичного явища в науковій граматиці з навчальним матеріалом шкільного підручника, допускає деякі алогізми в структурі відповіді; до того ж відповідь має як незначні, так і присутні фактологічні неточності й мовленнєві помилки.
5–4	Студент/студентка частково й недостатньо чітко висвітлює теоретичне питання, плутається у визначенні ключового поняття, вагається під час установлення наукових підходів до кваліфікації певного синтаксичного явища у традиційні (шкільній) та сучасній науковій парадигмах, не може аргументовано порівняти класифікації конкретного синтаксичного явища в науковій граматиці з навчальним матеріалом шкільного підручника, допускає деякі алогізми в структурі відповіді; до того ж відповідь має як незначні, так і присутні фактологічні неточності й мовленнєві помилки.
3–1	Студент/студентка частково і недостатньо аргументовано висвітлює теоретичне питання, не знає визначення ключового поняття, не може пояснити сутність наукових підходів до кваліфікації певного синтаксичного явища у традиційні (шкільній) та сучасній науковій парадигмах, не узагальнює збіжності й відмінності в класифікації конкретного синтаксичного явища в науковій граматиці з навчальним матеріалом шкільного підручника, допускає значні алогізми в структурі відповіді; до того ж відповідь має присутні фактологічні неточності й велику кількість мовленнєвих помилок.
0	Студент/студентка не дали відповідь на теоретичне питання.

Оцінювання практичних умінь і навичок студентів/студенток

– 3-тє завдання в екзаменаційному білеті – синтаксичний аналіз двох простих двоскладних речень за схемою

Критерії та параметри оцінювання третього завдання

<i>Бал</i>	<i>Характеристика відповіді</i>
10	Студент/студентка безпомилково визначає тип простого речення, подає його вичерпну загальну характеристику за виявом предикативних відношень і формою парадигми; правильно констатує тип простого речення за способом вираження предикативності; коректно записує структурну схему синтаксичної одиниці й виконує графічну роботу; аргументовано й чітко характеризує тип синтаксичної одиниці за формально-синтаксичними ознаками (поширене/непоширене, повне/неповне, ускладнене/неускладнене, акцентує увагу на класифікаційних

	параметрах і засобах вираження головних і другорядних членів речення; правильно аналізує просте двоскладне речення за семантикою та комунікативною будовою; обґрунтовує розділові знаки в реченні; відповідь не містить лексико-граматичних і стилістичних помилок.
9–8	Студент/студентка достатньо повно визначає тип простого речення, подає його загальну характеристику за виявом предикативних відношень і формою парадигми; загалом правильно констатує тип простого речення за способом вираження предикативності; коректно записує структурну схему синтаксичної одиниці й виконує графічну роботу; з деякими неточностями характеризує тип синтаксичної одиниці за формально-синтаксичними ознаками (поширене/непоширене, повне/неповне, ускладнене/ неускладнене); акцентує увагу на класифікаційних параметрах і засобах вираження головних і другорядних членів речення; аналізує просте двоскладне речення за семантикою та комунікативною будовою, допускаючи незначні недогляди; обґрунтовує розділові знаки в реченні; відповідь не містить суттєвих лексико-граматичних і стилістичних помилок.
7–6	Студент/студентка на належному рівні визначає тип простого речення, проте неточно подає його загальну характеристику за виявом предикативних відношень і формою парадигми; загалом правильно констатує тип простого речення за способом вираження предикативності; з 2-ма помилками записує структурну схему синтаксичної одиниці й виконує графічну роботу; не зовсім логічно характеризує тип предикативної одиниці за формально-синтаксичними ознаками (поширене/непоширене, повне/неповне, ускладнене/ неускладнене); побіжно акцентує увагу на класифікаційних параметрах і засобах вираження головних і другорядних членів речення; сплутує деякі характеристики синтаксичної одиниці за семантикою та комунікативною будовою; допускаючи незначні недогляди, обґрунтовує розділові знаки в реченні; відповідь містить як незначні, так і присутні мовленнєві помилки.
5–4	Студент/студентка частково й недостатньо доказово визначає тип простого речення; неточно подає його загальну характеристику за виявом предикативних відношень і формою парадигми; загалом правильно констатує тип предикативної одиниці за способом вираження предикативності; з 3-ма помилками записує структурну схему синтаксичної одиниці й виконує графічну роботу; не зовсім логічно характеризує тип реченнєвої одиниці за формально-синтаксичними ознаками (поширене/непоширене, повне/неповне, ускладнене/ неускладнене); побіжно акцентує увагу

	на класифікаційних параметрах і засобах вираження головних і другорядних членів речення; допускає 3–4 недогляди під час аналізу синтаксичної одиниці за семантикою та комунікативною будовою; обґрунтовує не всі розділові знаки в реченні; відповідь містить як незначні, так і присутні мовленнєві помилки.
3–1	Студент/студентка частково і недостатньо аргументовано визначає тип простого речення; неточно подає його загальну характеристику за виявом предикативних відношень і формою парадигми; загалом правильно констатує тип синтаксичної одиниці за способом вираження предикативності; з 4-ма помилками записує структурну схему простого двоскладного речення й виконує графічну роботу; непослідовно характеризує тип предикативної одиниці за формально-синтаксичними ознаками (поширене/непоширене, повне/неповне, ускладнене/неускладнене); сплутує важливі класифікаційні параметри й засоби вираження головних і другорядних членів речення; допускає 5–6 недоглядів під час аналізу реченнєвої одиниці за семантикою та комунікативною будовою; частково обґрунтовує розділові знаки в реченні; відповідь містить присутні мовленнєві помилки.
0	Студент/студентка не зміг/змогла виконати синтаксичний розбір простого речення за схемою.

Остаточні критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюємо з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей (як це передбачає диференційований підхід в організації навчального процесу).

„Відмінно” (А) – студент / студентка вільно й у повному обсязі володіє програмовим матеріалом, уміє безпомилково визначити синтаксичні явища сучасної української мови, пояснити їхні граматичні особливості з оперттям на шкільну програму та сучасні наукові підходи; вміє аналізувати мовні й позамовні явища, закономірності, порівнює, систематизує, конкретизує їх; робить власні висновки на ґрунті спостережень, моделює мовні та позамовні поняття, закономірності; прогнозує подальший розвиток мовних явищ; переносить раніше вивчені знання та вміння в нову ситуацію; самостійно обирає аспект запропонованої теми, висловлює власну позицію, наводить приклади, аргументи, ілюструє відповідь власними прикладами; володіє нормами української літературної мови; усне та письмове висловлювання студента / студентки вирізняється стильовою виразністю та комунікативною доцільністю. Крім того, слухач / слухачка курсу старанно виконав усі завдання, запропоновані для самостійного вивчення; виконав ІНДЗ, глибоко розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 90–100.

„Добре” (В) – студент / студентка вільно володіє теоретичним матеріалом курсу, уміє вправно визначити морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, пояснити їхні граматичні особливості з опертям на шкільну програму та сучасні наукові підходи; обґрунтувати процеси, що відбуваються в синтаксичній системі української мови; вміє аналізувати мовні й позамовні явища, закономірності, порівнює, систематизує, конкретизує їх; робить власні висновки на ґрунті спостережень, моделює мовні та позамовні поняття та закономірності; прогнозує подальший розвиток мовних явищ; переносить раніше вивчені знання і вміння в нову ситуацію; обирає самостійно аспект запропонованої теми, висловлює власну позицію, наводить приклади, аргументи, ілюструє відповідь власними прикладами; володіє нормами української літературної мови; усне та письмове висловлювання здобувача / здобувачки освіти вирізняється стильовою виразністю та комунікативною доцільністю. Попри те, під час конкретного аналізу студент / студентка допускає: 1) незначні неточності, які не впливають на загальний результат; 2) окремі похибки та неточності, які не впливають на загальну стрункість знань і засвідчує розуміння теоретичного і практичного матеріалу. Крім того, слухач / слухачка курсу частково володіє відповідною науковою термінологією; досить активно готувався до практичних занять; загалом добре опрацював питання самостійного вивчення; розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 80–89.

„Добре” (С) – студент / студентка загалом володіє програмовим матеріалом курсу, уміє визначити морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, пояснити процеси, що в ній відбуваються; за аналізу мовних й позамовних явищ допускає окремі незначні помилки; моделює мовні та позамовні поняття, явища та закономірності, проте власні висновки на ґрунті спостережень викликають труднощі; не завжди послідовно застосовує раніше засвоєнні знання в новій ситуації; допускає окремі неточності у термінології, окремі похибки та неточності в доборі ілюстративного матеріалу, які не впливають на загальний результат, проте свідчать про часткове розуміння ним теоретичного і практичного матеріалу. Мовлення студента / студентки відзначається деякими порушеннями літературних норм української мови. Крім того, слухач / слухачка курсу виявляє обізнаність з конкретної теми і те, що він частково засвоїв рекомендовані до кожної теми джерела і спеціальну літературу; розкриває, але не в повному обсязі, питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 70-79.

„Задовільно” (D) – студент / студентка досить поверхнево володіє програмовим матеріалом курсу, уміє визначити деякі морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, але не може пояснити процеси, що в ній відбуваються; за аналізу мовних й позамовних явищ допускає серйозні помилки,

неточності у термінології, помилки у доборі ілюстративного матеріалу, не вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між мовними явищами та здійснювати їх порівняльний аналіз з опорою на шкільну і вишівську навчальні програми; не завжди послідовно застосовує раніше засвоєні знання в новій ситуації. Мовлення відзначається порушеннями літературних норм української літературної мови. Загалом студент / студентка володіє мінімальними знаннями, які дають змогу в майбутньому виконувати свої фахові функції, попри те, неповно розкриває спеціальні питання, закономірності, не зовсім точно трактує поняття і терміни. Практичний аналіз тексту виконує взагалі правильно, однак допускає суттєві неточності. Крім того, слухач / слухачка курсу демонструє фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, які розглядали під час лекцій та роботи на практичних заняттях; обмежується мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури; пасивно поводить себе під час роботи на практичних заняттях, не виявляє належних навичок у ході мовного розбору речень і тексту й бажання до самостійної роботи; частково розкриває питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 60–69.

„Задовільно” (Е) – студент / студентка поверхнево володіє програмовим матеріалом курсу, здебільшого вміє визначити деякі морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, але не може пояснити процеси, що в ній відбуваються; аналіз мовних й позамовних явищ викликає труднощі; не вміє застосувати раніше засвоєні знання в новій ситуації; плутається у термінології, допускає грубі помилки у доборі ілюстративного матеріалу, не вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між мовними явищами. Мовлення відзначається грубими порушеннями літературних норм української мови; практичний аналіз мовного матеріалу виконує, однак допускає суттєві неточності і грубі фактичні помилки. Загалом студент / студентка володіє мінімальними знаннями, які дають змогу в майбутньому виконувати свої фахові функції. Крім того, слухач / слухачка курсу демонструє фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій та роботи на практичних заняттях; обмежується опосередкованим вивченням програмового матеріалу та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури; пасивно поводить себе на практичних заняттях, не виявляє належних навичок у ході мовного розбору речень і тексту й бажання до самостійної роботи; фрагментарно розуміє питання, що їх винесено на підсумковий модуль-контроль.

Загальна сума балів: 50–59.

„Незадовільно з можливістю перескладання” (Fх) – студент / студентка поверхово володіє програмовим матеріалом курсу, не вміє визначити більшість морфологічних і синтаксичних явищ сучасної української мови, пояснити процеси, що в ній відбуваються; аналіз мовних й позамовних явищ не виконує; не вміє застосувати раніше засвоєні знання в новій ситуації; допускає грубі помилки у доборі ілюстративного матеріалу, не вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між мовними явищами; мовлення відзначається грубими порушеннями

літературних норм української мови. Студент / студентка не володіє термінологією, не розуміє значень конкретних теоретичних і практичних питань. Обсяги теоретичних знань і практичних навичок здобувачів освіти не достатні для виконання фахових обов'язків. Крім того, слухач / слухачка курсу не відвідував частину лекційних та практичних занять; пасивно поводить себе на практичних заняттях, не виявив бажання до самостійної роботи; не опрацював рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтується в програмовому матеріалі; не розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 35–49 (з можливістю повторного складання).

„Незадовільно з обов'язковим повторним курсом” (F) – студент / студентка демонструє повне незнання програмового матеріалу; потребує повторного вивчення курсу. Крім того, слухач / слухачка курсу не відвідував лекційних і практичних занять; не виявив бажання до самостійної роботи, не опрацював рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтуються у виучуваних мовних явищах; не бажав відповідати на поставлені питання під час проведення практичних занять, фактично не засвоїв програму курсу; цілковито не розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 1–34 (з обов'язковим повторним курсом).

Вид семестрового контролю: модульні контрольні роботи, екзамен.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Відмінно	A	відмінно
80-89	Добре	B	дуже добре
70-79		C	добре
60-69	Задовільно	D	задовільно
50-59		E	достатньо
35-49	Незадовільно	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

До Змістового модулю № 1

1. У чому полягає сутність синтаксису як науки і як синтаксичної будови мови?
2. Розкрийте погляди мовознавців на об'єкт синтаксису.
3. Назвіть і прокоментуйте ієрархію синтаксичних одиниць від словосполучення до надфразної єдності.

4. Назвіть типи синтаксичного зв'язку в межах словосполучення. Схарактеризуйте узгодження між компонентами словосполучення (вияви та засоби зв'язку).
5. Схарактеризуйте кореляцію між компонентами словосполучення. До якого типу синтаксичних зв'язків уналежнено кореляцію в шкільному підручнику?
6. Схарактеризуйте керування та основні його вияви в словосполученні.
7. Схарактеризуйте прилягання в традиційному та новітньому науковому планах.
8. Як розв'язують проблему сурядних словосполучень у найновіших синтаксичних працях? У яких шкільних підручниках представлено класифікацію підрядних і сурядних словосполучень?
9. Назвіть типи синтаксичного зв'язку на рівні простого двоскладного речення. Схарактеризуйте предикативний зв'язок і його типи.
10. З'ясуйте обшир поняття валентності (сполучуваності) в семантичному синтаксисі.
11. Наведіть визначення синтаксичного зв'язку та семантико-синтаксичних відношень.
12. Схарактеризуйте типи семантико-синтаксичних відношень у словосполученні.
13. Схарактеризуйте словосполучення як значеннєву синтаксичну одиницю-конструкцію.
14. Поділ словосполучень за будовою – у чому його сутність?
15. Назвіть типи підрядних словосполучень за морфологічним вираженням головного слова.
16. Скласифікуйте підрядні словосполучення за граматичним значенням (семантико-синтаксичними відношеннями).
17. Узагальніть засоби синтаксичного зв'язку між компонентами словосполучення.

До Змістового модулю № 2

1. Наведіть визначення речення як синтаксичної одиниці загалом і простого двоскладного речення зокрема.
2. Розкрийте сутність основних аспектів вивчення речення: формально-граматичний, семантико-синтаксичний, комунікативний.
3. Уточніть поняття «граматична будова речення» (структурна і графічна схеми; парадигма речення, форми парадигм).
4. Як у сучасному мовознавстві визначають речення в семантичному аспекті?
5. Що таке «комунікативна будова речення»?
6. Яке значення відіграє порядок слів у реченні?
7. Розкажіть про типи речень за комунікативною настановою.
8. Як поділяють речень за способом вираження та характером предикативних відношень?
9. У чому сутність класифікації простих речень за емоційним забарвленням?
10. Дайте визначення підмету як головному члену речення, прокоментуйте найсуттєвіші ознаки підметів.
11. Установіть особливості номінативних підметів і засобів їх вираження.
12. «Синтаксично-неподільні підмети-словосполучення» – як їх вивчають учні 8 класу? Назвіть засоби їх вираження.

13. З'ясуйте специфіку семантично-неподільних підметів-словосполучення, їх класифікації та засобів вираження.
14. Дайте визначення присудкуйого як головному члену речення, прокоментуйте найсуттєвіші ознаки.
15. Схарактеризуйте простий дієслівний присудок і його підтипи.
16. Установіть особливості граматичної будови іменних двоскладних речень, їх класифікації за формою вираження іменної частини.
17. Схарактеризуйте дієслівний складений присудок засоби вираження допоміжного компонента.
18. У чому полягає синтаксична функція інфінітива? Що таке об'єктний та суб'єктний інфінітиви?
19. З'ясуйте специфіку прислівних поширювачів означального типу, засобів вираження узгоджених і неузгоджених означень.
20. Чому прикладку вважають різновидом означальних присубстантивних поширювачів?
21. Схарактеризуйте прислівні поширювачі об'єктного типу: пдодатки, засоби їх вираження.
22. З'ясуйте особливості прислівних поширювачів обставинного типу (місця, часу, причини, мети, умови, допусту, способу дії), засоби їх вираження.

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Синтаксис як розділ граматики. Предмет і об'єкт синтаксису. Зв'язок синтаксису з іншими мовознавчими дисциплінами.
2. Сутність синтаксису як науки і як синтаксичної будови мови Погляди на предмет синтаксису. Сучасне розуміння предмета синтаксису.
3. Основні одиниці синтаксису: визначення та принципи сучасної класифікації.
4. Поняття формально-синтаксичної парадигми речення.
5. Загальна типологія підрядних зв'язків у словосполученні. Засоби вираження підрядних зв'язків (форми слів, порядок слів, прийменники).
6. Традиційна (шкільна) і новітня класифікації словосполучень: за будовою, лексико-граматичним і кількісно-структурним принципами (загальна характеристика).
7. Класифікація словосполучень за лексико-граматичним принципом (розкрити сутність класифікації та навести приклади).
8. Поділ словосполучень за будовою (розкрити сутність класифікації та навести приклади).
9. Семантико-синтаксичні відношення у словосполученні (суб'єктні, об'єктні, атрибутивні, обставинні, апозитивні, комплетивні, синкретичні). Засоби вираження семантико-синтаксичних відношень у словосполученнях.
10. Поняття й визначення речення як синтаксичної одиниці. Речення в колі суміжних наукових понять: речення й судження; речення і словосполучення; речення та висловлення.
11. Основні аспекти вивчення речення: формально-синтаксичний, семантико-синтаксичний, комунікативний.

12. Основні принципи класифікації речень. Типи речень за комунікативною настановою (розповідні, питальні, спонукальні, бажальні).
13. Типи речень за способом вираження та характером предикативних відношень. Стверджувальні й заперечні (частково- та загальнозаперечні), стверджувально-заперечні речення.
14. Класифікація простих речень за емоційним забарвленням. Окличні й неокличні речення. Розділові знаки в кінці речення.
15. Підмет як головний член речення. Найсуттєвіші ознаки підметів, критерії їх класифікації в традиційній (шкільній) та новітній типологіях.
16. Прості (однослівні номінативні) підмети, засоби їх вираження.
17. Складні (синтаксично-неподільні) підмети, їх класифікація, моделі та засоби вираження.
18. Складні (семантично-неподільні) підмети, їх класифікація, моделі та засоби вираження.
19. Присудок як головний член речення. Найсуттєвіші ознаки присудка (за шкільним та вишівським підручниками). Зв'язок присудка з підметом (предикативний координація).
20. Простий дієслівний присудок. Поділ простих дієслівних присудків на узгоджені (координовані) й неузгоджені (некоординовані) підтипи.
21. Особливості граматичної будови іменних двоскладних речень, їх класифікація за формою вираження іменної частини.
22. Дієслівний складений присудок: визначення і позначення в структурній схемі. Семантика й засоби вираження допоміжного компонента.
23. Іменний складений присудок: визначення і позначення в структурній схемі. Типи зв'язкових елементів.
24. Історія вчення про другорядні члени речення. Загальне поняття прислівних і неприслівних поширювачів.
25. Означення (прислівні поширювачі означального типу), засоби вираження узгоджених означень.
26. Прикладка як різновид означальних присубстантивних поширювачів (визначення, класифікація, засоби вираження).
27. Додатки (прислівні поширювачі об'єктного типу). Прямі й непрямі додатки, засоби їх вираження.
28. Обставини (прислівні поширювачі обставинного типу): загальна характеристика та класифікація.

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» (протокол №16 від 25 листопада 2024 року) (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-rezultat-iv-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/>) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та/ або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

- Арібжанова І.** Сучасна українська мова. Базові поняття синтаксису: навч. посібник. Київ : ВПЦ «Київський ун-т», 2016. 159 с.
- Балко М. В.** Актуальні проблеми теорії словосполучення сучасної української мови : монографія. Дніпропетровськ : Вид-во «Свідлер А. П.», 2014. 349 с.
- Мариненко І. О.** Синтаксис української мови (з правилами пунктуації) : навч. посібник. Київ, 2021. 279 с.
- Мірченко М. В.** Сучасна українська літературна мова. Функційний аналіз синтаксичних одиниць та категорій. Теоретико-прагматичний комплекс з синтаксису: навч. посібник. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 200 с.
- Межов О. Г.** Синтаксис української мови : навч. посібник. Луцьк : Надстир'я, 2021. 268 с.
- Синтаксис** української мови: на перетині традицій та інновацій. Ніні Василівні Гуйванюк : колективна монографія ; за заг. ред. О. В. Кульбабської. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. 592 с.
- Український** правопис (нова редакція) / АН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Ін-т української мови. Київ : Наук. думка, 2019. С. 197–256.
- Харченко С.** Синтаксичні норми української літературної мови ХХ – початку ХХІ ст. : монографія / відп. ред. К. Г. Городенська. Київ : Міленіум, 2017. 417 с.

Допоміжна

- Грозан Н. Ф.** Категорія другорядних членів речення на тлі формально-синтаксичної та семантико-синтаксичної структур речення : дис. ... доктора філол. наук. / 10.02.01 «Українська мова»; Східноєвропейський нац. ун-т імені Лесі Українки Луцьк, 2020. 471 с.
- Кульбабська О.** Специфіка безприйменникового субстантивного керування в прозовій мові Олеса Гончара. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського* : зб. наук. праць. Одеса : Вид-чий дім «Гельветика», 2024. Т. 35(74). № 6. С. 39–45.
- Кульбабська О.** Синтаксичне структурування висловлень крізь призму антропо- та егоцентризму. *Мова та мовлення: фундаментальні парадигми розвитку = Language and Speech: Fundamental Paradigms Development* : колективна монографія / за ред. : Калинюк Т. В., Бондарчук Т. В. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня „Рута”», 2021. С. 141–160. URL: https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/1287/Husztz_Lechner_The-role-of-context-in-creating-meaning%5b1%5d.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Кульбабська О.** Робота з перекладними текстами як засіб виформування синтаксичної компетентності студентів-філологів. *Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики : монографія* / за ред. Е. Палихати, О. Петришиної. Тернопіль : Підручники і посібники, 2021. С. 183–193. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19644/1/18_Kulbabska.pdf

- Кульбабська О.** Категорія двочленності речення як граматична універсалія. *Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries : Scientific monograph.* Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2022. Р. 493–519. URL:
<http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/207/5737/12017-1>
- Кульбабська О. В., Шатілова Н. О.** Ім'я в науці. Професор Іларіон Слинько : монографічно-довідкове видання. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. 614 с. (Серія : Історіографія мовознавчої науки на Буковині).
- Кульбабська О. В., Максим'юк О. В., Шатілова Н. О.** Ім'я в науці. Професор Григорій Чередниченко : монографічно-довідкове видання. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2024. 512 с., портр. (Серія : Історіографія мовознавчої науки на Буковині).
- Масицька Т. Є.** Типологія семантико-синтаксичних реченнєвих залежностей : монографія. Луцьк : ПВД : „Твердиня”, 2016. 416 с.
- Харченко С.** Нариси із синтаксису сучасної української мови : монографія. Київ : Міленіум, 2016. 288 с.
- Шитик Л.** Синхронічна перехідність синтаксичних одиниць в українській мові : монографія. Черкаси : Вид-ець Чабаненко Ю. А., 2014. 474 с.

Корпус шкільних підручників і програм

- 1. Модельні навчальні програми** для 5–9 класів нової української школи (запроваджуються поетапно з 2022 року). URL: <http://surl.li/riubtw>
- 2. Навчальні програми** для 5–9 класів. Українська мова. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednyaosvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klasimzo.gov.ua>
- 3. Авраменко О.** Українська мова : підручник для 5 класу ЗЗСО. К. : Грамота, 2022. 240 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1648-ukrmova-5-klas-litvinova.html>
- 4. Глазова О.** Українська мова : підручник для 5 класу ЗЗСО. К. : Освіта, 2022. 240 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1648-ukrmova-5-klas-litvinova.html>
- 5. Голуб Н., Горошкіна О.** Українська мова : підручник для 5 класу ЗЗСО. К. : Освіта, 2022. 306 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1648-ukrmova-5-klas-litvinova.html>
- 6. Заболотний О., Заболотний В.** Українська мова : підручник для 5 класу ЗЗСО. К. : Генеза, 2022. 240 с. URL: <http://surl.li/ofmaba>
- 7. Літвінова І.** Українська мова : підручник для 5 класу ЗЗСО. Харків : Ранок, 2022. 278 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1648-ukrmova-5-klas-litvinova.html>
- 8. Семенов О. М., Дятленко Т. І., Білясник М. І., Волницька В. В.** Українська мова : підручник для 5 класу ЗЗСО. Тернопіль : Навч. книга – Богдан, 2022. 334 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1648-ukrmova-5-klas-litvinova.html>
- 9. Онатій А., Ткачук Т.** Українська мова : підручник для 5 класу ЗЗСО. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2022. 287 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1648-ukrmova-5-klas-litvinova.html>
- 10. Фонарюк Т. І., Кульбабська О. В., Костіна-Кніжницька А. В.** Українська мова : підруч. для 6 кл. з навч. румун. мовою закл. заг. серед. осв. (з аудіосупроводом). Львів : Світ, 2023. 280 с.

11. **Юшук І. П.** Українська мова : підручник для 5 класу ЗЗСО. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2022. 326 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1648-ukrmoval-5-klas-litvinova.html>
12. **Авраменко О., Борисюк Т., Почтаренко О.** Українська мова : підручник для 8 класу ЗЗСО. К. : Грамота, 2021. 240 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/854-ukrainska-moval-8-klas-avramenko-2016.html>
13. **Глазова О.** Українська мова : підручник для 8 класу ЗЗСО. К. : Освіта, 2021. 255 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/883-ukmoval-8-glazova-2016.html>
14. **Заболотний О., Заболотний В.** Українська мова : підручник для 8 класу ЗЗСО. К. : Генеза, 2021. 224 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/792-ukrayinska-moval-zabolotniy-8-klas-2016.html>
15. **Караман С. О., Горошкіна О. М., Караман О. В., Попова Л. О.** Українська мова : підручник для 8 класу ЗЗСО. К. : Літера, 2021. 297 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/884-ukrmoval-8-klas-karaman.html>

8. Інформаційні ресурси

1. Вікіпедія. URL: uk.wikipedia.org/wiki
2. Всеосвіта: бібліотека методичних матеріалів. URL: <https://vseosvita.ua/library/pidgotovka-do-zno-z-ukrainskoi-movi-496104.html>
3. Електронний ресурс Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>).
4. На урок: освітній проєкт. URL: <https://naurok.com.ua/>
5. Освіторія. Сайт неприбуткової громадської спілки. URL: <https://osvitoria.org/>
6. Офіційний сайт української мови. URL: https://ukrainskamoval.com/publ/chinnij_pravopis/sintaksis_i_punktualcija/7
7. Репозитарій Е-підручників із синтаксису сучасної української мови. *Кульбабська Олена. Персональний сайт науковця.* URL: <https://kulbabska.com/news/dystantsiina-osvita/305-repozytarii-e-pidruchnykiv-iz-syntaksysu-suchasnoi-ukrainskoi-movu>
8. Сайт електронної бібліотеки «Україніка» НАН України. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/UA/elib.exe>
9. Сайт Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України. URL: <http://www.inmo.org.ua/library.html> 10
10. Сайт Інституту української мови НАН України. URL: <http://www.nas.gov.ua>.
11. Тезаурус з комп'ютерної лексикографії. URL: <http://www.moval.info/Page3.aspx?l1=188&volid=1>
12. Тезаурус з лінгвістичної термінології. URL: http://www.moval.info/mov_thes.aspx?l1=68

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (2023). URL: <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chemivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» (2024). URL: https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf